

NŐK VILÁGA

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAJJA

Főmunkatársak:

Fanghné Gyujtó Izabella, Perczelné Kozma Flóra, Raffaj Irma.

„Házi tanácsadó“ és „Hazai ipar“.

Ezen a címen két új rovatot indítunk meg a »Nők világa«-ban, alkalmat adva ezzel kedves olvasónőinknek, hogy a saját tapasztalataik közlésével tegyék érdekesebbé a lapot. Közöljenek hasznos tudnivalókat a háztartás, gyermeknevelés köréből. Írják le ami szépet, jót munkáltak, láttak, tapasztaltak, mások okulására, útbaigazítására. Folytassanak eszmecserét, vitassanak meg egyes kérdéseket, meglátják, milyen kedves, hasznos időtöltést nyernek majd ebben. Bármilyen ügyes háziasszony, jó anya legyen valaki, vannak esetek — különösen fiatalabb, járatlan asszonyoknál, mikor tanácstalanul áll önmagával szembe. Milyen jól fog majd ilyen esetekben, ha a beküldött, tapasztaltabb asszonyoktól származó adatok közt a neki megfelelőt megtalálja. Kérjük tehát kedves olvasónőinket, írjanak minél számosabban a »Házi tanácsadó« rovatába akár jó tanácsot, akár kérdést.

Mutatványul magam is közlök néhány »jó tanácsot« az alábbiakban.

Giliszta a virágcserepben. Ha észrevesszük, hogy a virágcserepben giliszta van, tegyünk egy jó nagy öntözőkanna vízbe egy maroknyi mustárlisztet s hagyjuk egy óra hosszat állni, aztán öntözzük meg vele a virágot. Ha van giliszta a cserepben, okvetlenül a felszínre kerül.

A nedvesség ellen. Hogy nedves lakásokban ruhák, könyvek stb. penészedését meggátoljuk, tartsunk egy bádogedényben égetett, oltatlan meszet. Nedves háló- vagy gyermekszobába tegyünk egy fazakat sóval az ágy alá, ez is magába szívja a nedvességet s ha a sót nappal meleg helyen kiszárítjuk, éjjelre ismét használhatjuk.

Padlótisztítás. A padlót bekenjük jó vastag klórmészoldattal, aztán 24 óra múlva higított sósavval (fele víz, fele sav)

ismét bekenjük egy rossz seprűvel, aztán végre kefével felsúroljuk. Így a padló nemcsak egészen tiszta lesz, hanem mindenféle féreg is elpusztúl tőle.

Tilalom a nevelésben. Nem jó a gyermektől ridegen mindent eltiltani. Ez csak az ellenmondás szellemét ébreszti benne. Jobb magyarázat, helyes oktatás által kivinni, hogy ezt, vagy amazt ne tegye, egyhez-máshoz ne nyúljon stb. Nem kell mindjárt túlerős eszközökhöz nyúlni, ahol szeliden, szép szóval boldogulhatunk, nem kell mindjárt elővenni a nagy ágyut, melynek az emlegetésével csak megijesztjük, de meg nem győzzük a gyermeket.

Hazai ipar.

Ugyan melyik magyar nőnek ne feküdnék a lelkén a hazai ipar pártolása, a melynek akkora befolyása van hazánk anyagi jólétére, felvirágozására? Tudom, eddig is, ahol csak teheték, hazai iparcikkeket vásároltak kedves olvasónőink öltözetükhöz, hazai iparcikkeket fogyasztottak háztartásuk körében. Tegyék ezt ezentúl is, mind fokozottabb mértékben, amint ezt a folyton fejlődő, gyarapodó ipar mindinkább lehetővé teszi. Nem mondjuk, hogy mindent csak hazait vegyenek, sajnós! iparunk még nem áll ott, hogy a külföldit teljesen mellőzhessük. Csak arra kérjük, hogy amit lehet, ami van, azt a hazaiából fedezzék. Különösen kérjük még, óvakodjanak az olyan cikkek bevásárlásától, melyek magyar címek, felírások alatt idegen holmival árasztják el az országot. Ez ellen a visszaélés ellen Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterünk szigorú rendeletet adott ki, amely biztonnal jó hatással lesz kereskedőinkre. De ezenkívül minden egyesnek kötelessége, hogy ezen rendelet betartását a maga részéről is behatóan ellenőrizze.

Kérjük tehát kedves olvasónőinket, írják meg ezen a téren tett tapasztalataikat. Miféle jó és alkalmas iparcikkeket vásároltak eddig is, mit termel vidékük szövetek, varrások, csipkék dolgában, a fogyasztási cikkek, házi használati tárgyak terén. Ez e kérdés különösen m.-vásárhelyi, sz.-udvarhelyi, sepsiszentgyörgyi, sz.-keresztúri stb. olvasónőknek szól és azoknak, akik saját otthonukban készítik szőterményeiket. Kérjük, adjanak hírt felőlük és ezzel alkalmat a városiaknak, hogy szükségleteiket általuk beszerezhessék.

S ha így mindenki megteszi a magáét, nem marad el hazai iparunk diadala s néhány év leforgása alatt odaemelkedik az majd, hogy mindent, ami egy középsorsu háztartáshoz szükséges, a hazai ipar fog szolgáltatni s ha mindnyájan összetett

erővel, igyekezettel ebben törekedünk, a magyar virág-jelvény nem lesz »hervadt-tulipán« amint ezt némelyek nevezték, hanem ponpásan viruló, élénk színű büszke virág.

F. Gy. I.

A nő a XX-ik százban.

Ezalatt a cím alatt meglehetne írni akár a XX-ik száz regényét is, de miután azt Jókai és más nagy költők már megírták, mi maradjunk a Nők Világa kis kertjében s itt a rózsabokrok, szekfűk, majoránnák, zsályák, jázmin és a többi házias virágok körében elmélkedjünk a meglevőről is a lehetőről.

Ami most van az már régebben is volt, s ami ezután leend, az sem lesz egészen új, mert nincsen semmi új a nap alatt. S mégis minden tél után várjuk a tavaszt, várjuk az első fecske csicsergését, az első hóvirágot, az első zöldülő fát, mert érezzük, hogy nekünk is újulásunk lesz lelkünkben, ifjodásunk kedélyünkben. Azt mondják, s úgy is van, hogy most ízetesebb gyümölcs kapható, nemesebb virág nyílik még a távollevő falvakban is. Azt mondják, s úgy is van, hogy az ismeret terjed. Mívelődünk és mívelünk. Haladunk és javulunk.

Ha tehát igaz az a tétel, hogy ami most van az már régebben is volt, igaznak kell lenni annak is, hogy ami most van az valamivel jobb és tökéletesebb, mint a milyen régen volt.

Vajjon igaz-e ez a nőről? Határozottan állítom, hogy igaz. A jó nő ma jobb, mert míveltebb, mint régen lehetett. Hiszen régen még tanítani sem akarták, mert hát úgy okoskodtak, hogy mire való a nőnek a tudomány. Ma nemcsak a népiskola, hanem a felsőbb leányiskolák, egyetemek és papnevelő-intézetek is nyitva vannak a nők előtt. Hasonlítsuk össze a mai nő irását az ötven év előtti nőjével. Nézzük végig hány könyvet olvas el a mai nő s hányat olvasott a régi nő, s nyilván igazam lesz nekem, hogy a mai nő jobb és míveltebb, mint a régi.

Nem várom, hogy olvasóim rámutassanak azokra akik éppen ellenkezők. Tudom én, hogy ma sok, nagyon sok feslett életű, rossz nő is van. De azt is tudom, hogy eltekintve ettől ami első helyen a férfi hibájának és bűnének tudandó be, azoknak a szerencsétlen nőknek, akiket megvetéssel emlegetünk, jó nagy része a nevelés hiányának köszöni, hogy olyanná lett, a milyen. Bizony-bizony ha az iskolában, s a családban a leánygyermek nevelésére, s főképpen jellemök szilárdítására több gondot fordítanánk, nem volna annyi szerencsétlen nő.

Éppen ez indít engemet arra, hogy a XX-ik száz nőjéről nagy reménységgel, erős bizalommal beszéljek. Indítanak azok a remek példák, a melyeket ismerek a székely házakból, a polgári

műhelyek mellől, s az uri körökből. A társadalom iskolája nálunk, — szóljunk nyíltan és őszintén — nagyon rossz. A férfiakban, s főleg tibennetek ifjú nemzedék, a nő iránti tisztelet nem olyan, amilyent várhatnánk mindenkitől, aki az anyában kell hogy tisztelje a nőt is, s minden nőt azért kell hogy tiszteljen, mivel az ő anyja is nő.

Mi magyarok erősen lovagiasak tudunk lenni, s még sem vagyunk azok. A lovagiasság pulykamérge arcunkba szökelt, mikor anyánkat, jegyesünket vagy testvérünket bántják, de általában lomtárban tartjuk a tiszteletet parancsoló lovagiasságot.

Pedig hát a nőnek adatott kiválóság, az a bűbáj amit nőiességnek nevezünk, ami életünk zománca, fűszere, tavaszvirága. Pedig hát, ha mi arra gondolunk, hogy a nőekkel való társalgás a legfelsőbb rendű életiskola, akkor a nőben mindig a szépet, a fönséget, a nemeset és nemesítőt keresnek.

De ne legyünk részrehajlatlanok. A nőt a férfi akkor fogja föltétlenül megbecsülni, hódolva tisztelni, ha azt a nő megköveteli tőle azzal a nőies fönséggel, tiszta érzellemmel, keresetlen egyszerűséggel, a mely mindig hódít. Bizony hajlandó vagyok azt mondani, hogy a társadalom nevelői, javítói, s a tökéletesebb jövő apostolai a nők. De ne vádoljanak túlzással. Nem gondolok én többet a leheténél, ám de gondolom azt, hogy ha nőinknek megadjuk azt az értelmi, szellemi és érzelmi műveltséget amire szükségük van s a mihez joguk is van, akkor a leány a családban megtanítja finomságra, tiszteletre és illedelemre, kamaszkodó, legénykedő, durva érületű fivérére. A nyers erő kezéből kiesik a fegyver a szeretet édes szavára. Annak a kisasszonynak, aki fogadja az udvarlókat bálon, kerti mulatságban, vagy a sétáló helyeken egy-két figyelmeztetésétől függ, hogy az ifjú ur megválogassa szépeltő szavait.

Tovább terjesztem a nő hatását. Beviszem az egyházba is. Állítom, hogy a melyik egyházközség szépen virágzik, abban a papné is kiváló jó háziasszony, jó anya és igazi jó társa a papnak. Nem amerikaiaskodom ha azt mondom, hogy a papné az ige hirdetésében, az evangélium terjesztésében, a hitélet szilárdításában gyakran szerencsésebb tud lenni férjénél, mert ő közelebb tud férni a tévelygő vagy aggódó, a hitetlen vagy kételkedő szívéhez.

A napokban ismerkedtem meg a XX-ik század egyik igazi nőjével. Az ő hatása ébresztette föl bennem, s készítetett engemet az elmondottak megírására. Ismerem e nőt már sok év óta. Hallottam nagy törekvéseit, olvastam gondolatait, de most látom igazán, hogy mily hatalmas nagy erő, milyen messze látó szem, milyen mélyen érző szív lakozik benne.

Hogy igazam van-e vagy nincsen, ítélje meg mindenki, elolvastván: »*A modern kereszténység missiója a XX-ik században*« c. kis könyvet. Én elolvastam nagy gonddal, erős figyelemmel és sokféleképpen forgattam elmémben a gondolatokat, de csak úgy tudtam megérteni, hogy miképpen lehet ilyent írni, s ilyent érezni, hogy eszembe jutott a bibliának im e tétele: szükség nektek újra születnetek. Az a nő, aki azt a kis könyvet írta, újra született. Levetközte az ó embert és felöltötte az újat. Leszámolt a mult tapasztalataival és gondolataival s lett új emberré és most másoknak is azt mondja: születsetek újra.

Megmagyarázom-e, hogy miben kívánja az újra születést, vagy azt mondom, olvassátok, ott az írás. Bizzam-e nőink kedélyének olyan nyugodtságában, a milyent e nő gondolatainak átérzése kíván. Föltehetem-e olvasóinkról azt a türelmet, a mely legyőzi az előítéletet, fölszaggatja s közöny kérgét és lemond arról a ferde okoskodásról, hogy mi nők nem értünk az ilyesmikhez. Mondjam-e mindnyájoknak: ne ítélj el magadat, hogy ne ítéltesél. Bizonyítsam-e tényekkel, adatokkal, szemtanúkkal, hogy a nő is kétszer annyit, százszor többet tud végezni, mint amennyit végezni szokott. Rámutassak-é azokra a parlagon hagyott erőkre és tehetségekre, a melyek ereinkben amiatt alusznak, hogy a régi idők önző, ferde felfogása alapján magukra engedték diktálni azt a gondolatot, hogy a gyöngé nő elégedjék meg a fakanállal. Szerintem a mai nő csak abban az esetben beszélhet így, ha nem ismeri föl helyzetét, vagy rest olyan lenni, a milyen lehetne.

Mégis tán jobb lesz, ha rámutatok egy pár dologra, a mit ebben a női műben találok. Legelől találok a Munkácsi Jézusát. Kezei a csuklókban durva kötéllel vannak összekötve. Zsarnoki férfi műve. Oldja föl a köteléket a nő és tegye szabaddá, hadd szóljon és körüljárván tegyen jót az emberekkel. Ez az igazi ember kell a XX-ik századnak. Ez, a ki már nem beszél, nem is akar tudni a börtönről, hová a testet bezárják, hanem szól a szabadságról, a szellem szabadságáról, azért mert az olyan drága, olyan jó, olyan isteni, hogy mindenkinek élveznie kell. És ez szól a nőkhez, mert ők talán még annyit sem élveznek a szellem szabadságából, a mennyit megnyerhetnének, hogy azután »az erkölcsi tökéletesedés elérésére és a legfőbb Igazság megismerésére« fölhasználhassák.

Ez a nő a lebilincselte Jézust akarja kiszabadítani a vad poroszlók és más bitorlók kezéből, hogy »visszaadja a világnak« s hozzáférhetővé tegye minden embertársának. Miféle vállalat egy nőtől!? Milyen merészség s mégis milyen egyszerű és természetes, mert hát ki értse meg a Márhák és Máriák igaz

barátját, azt a különös embert, a ki a bűnös nőnek azt merte mondani, hogy a te bűnöd meg van bocsátva, miután megtértél, ha nem a nő, az anya, a ki gyermekeiben, férjében, testvérében, ha még annyival rosszabbak és bűnösebbek volnának is, mindig a szeretet szemével nézi a rosztat jónak.

De csak gyarlóságból, csak gyöngeségből, csak elnézésből ilyen-e a nő? Ne mondjuk. Ő nem csak palástolni akar, hanem javítani is, mert ő hiszi, hogy legrosszabb fiából is tud jó lenni. S még is kérdezitek, hogy miért rajong az ember — Jézusért? Hiszen Jézus is csak azt, s éppen azt akarta s azt mívelte.

Lám a XX-ik száz nője reformátor. Igazi, jézusi, mostanra való, olyan társadalmi reformátor, amilyenre szüksége van ennek a forradalmas, megbomlott XX-ik száznak.

Azt mondják, hogy a háborodott tengert a ráöntött olaj lecsendesíti. Adjátok a nők kezébe az olajas korsót s engedjétek, hogy ők közelebb jussanak a megbomlott kedélyhez, az elfásúlt szívhez, a hitnélküli lélekhez s bizony, bizony mondom nektek, hogy lecsillapítják, meggyógyítják és hasznos munkás erővé változtatják. Egy már van a ki ezt míveli az egyházi társadalom azon kis mezején, a melyet magának választott. Megmondjam-e ki ő: Percelné Kozma Flóra, ő a gyenge, a betegséggel küzdő nő, a szerető édes anya, a ki nem csak hiszi, hanem megis mutatja, hogy a nő többet tehet mint amennyire az előítélet szorítja, annyit, amennyire éppen szüksége van a társadalomnak, az egyháznak és a vallásnak. Áldja meg az Isten hogy megtanította mi a modern kereszténység missziója — s azt a nők hogy tölthetik be.

Boros György.

Felelet egy visszhangra.

Legyen szabad csak röviden kimagyarázni azt a sajnálatos félreértést, mely *Nagy Béláné* úrnő multkori cikkében mutatkozik. Lehetetlennek tartottam, hogy az unitárius papnék magukra vehessék egy-egy rosszaló kifejezésemet, mely a társadalom *általánosságban* vett gyengeségeit, és ferdeségét ostorozza! Lehetetlennek tartottam már csak azért is, mert hiszen ők jól tudják, hogy sajnos nincs szerencsém egyet is ő közülök személyesen ismerni; még kevésbé ismerősök előttem szokásaik és életmódjuk részletei. Hogy volna az tehát lehetséges, hogy én *ő reájuk* céloztam volna azon esetekben, midőn *általánosságban* véve beszéltam a szociális munka és női irodalom előnyéről a pletykázással és emberszólással szemben.

A mi az *otthoni* és *anyai* kötelességeket illeti a külső sze-

repléssel szemben, teljesen egyetértek Nagy Béláné úrnő gyönyörű mondásával és nézetével, s hogy ezt nem csak *most* mondom, hivatkozom a *tavaszzal* elmondott és az »Unitárius Egyház« egyházi és iskolai lapban megjelent kongresszusi beszédemre, melyből az erre vonatkozó részeket szószerint idézem: »Ha magyar családjaink ennyi logikával teljesítenék kötelességüket és a szegény védtelen gyermekek mellett *saját gyermekeik lelki ápolását* is felkarolnák, úgy a míg az állam által megindult nagyszabású gyermekvédelem hasznos munkásokat nevelne a hazának, addig ők elkészítenék nevelésükkel a *jobb és biztosabb* talajt egy igazi és gyökeres szociális munkára stb.«

A felolvasás vége felé ismét a következő olvasható: »Itt ismét megemlítem, hogy ehhez a nagy munkához elsősorban ismét a gyermekek lelki gondozását értem; mert ha látszólagosan és momentán eredményesebbnek látszik is a külső különféle munkákban való részvétel, *gyökeresebb* és eredménydúsabb volna a családok következetes és összhangzatos — a *jövőnek szolgáló otthoni munkája*, a mellett jut mindig idő a jelen jótékony-sági munkájára is.«

»Szerintem tehát a női kötelességeket nem annyira a pusztán anyaság képezi, hanem inkább a *nemzetet erősítő nevelés...*!« stb.

Miután pedig e kötelességet a külső nagyvilági életben lehetetlen elvégezni, nagyon természetes, hogy az *otthoni élet és tartózkodás* lesz mindig egy asszony, vagy is anya főkötelessége. — De ha az anya otthoni élete mellett nem foglalkozik a külélet bajaival is — nem a mulatságaival és szórakozásaival, hanem a *bajaival* — a legfigyelmesebb és jobb nevelés mellett sem nyújthat egyuttal *szociális* nevelést is, melyre pedig korunknak olyan rettenetes nagy szüksége van.

Ez alatt világért sem azt értem, hogy kedves embereinkkel soha össze ne jöjjünk szórakozás céljából (hogy is lehetne ilyenre gondolni!) vagy hogy minden asszony — akár teheti, akár nem — a külvilág dolgaiba nyilvánosan beleszóljon és tünnetőleg belekeveredjék, hanem legalább csak a *gondolatát* foglalkoztassa néha a legegyszerűbb házi munka mellett is a *közös ügy* érdekében, hogy ezen érdeklődést átcepegtethesse családja lelkébe.

De ezeket, ismétlem, nem azért írom, mintha egy percig is azt hinném, hogy éppen a vidék nőinek van ezen elmélkedésekre szükségök, mikor teljes lélekkel megvagyok arról győződve, hogy a mi a komolyságot, kötelességtudást és lelkiismeretet illeti, általánosságban véve, magasan felülmúlja a vidéki nő a léha városit (ezt is csak általánosságban mondom) hanem mert szeretném magamat világosan kifejezni és gondolataimat,

melyek mindig csak a nagy társadalomnak szólnak (bár ez természetesen nem sokat törődik vele!) lehetőleg megértetni.

A mi a vidéki nőknek: házi asszonyoknak és családanyáknak ujságokunkban való írását illeti, szabadjon megemlíteni, hogy női lapunk csak minden *második* hónapban jelenik meg, ha tehát unitárius hölgyeink csak minden *negyedik* hónapban írának egy-egy *rövid* levelet vagy tudósítást, ez lehetetlen, hogy a házi dolog és anyai kötelesség rovására menjen! És hogy ez milyen üdvös volna éppen a vidék szempontjából, mutatja az a tény, hogy a vidéki nőhöz a vidéki nő gondolata, véleménye, munkaterve mindig közelebb áll mint az idegen városi asszonyé.

Az én kedves kollégám és barátóm Raffaj Irma nem egyszer hangoztatta, hogy a városi gondolatokkal ellenkező vidéki nézet nem csak *egyesek* véleménye, hanem a *közvéleményé*. — Én ezt teljesen elhiszem és éppen ezért tartanám lapunk és a vidék érdekében rendkívül hasznosnak, ha *maga a közvélemény* venné a kezébe kis lapunk ügyét olyképpen, hogy, mint már említettem, minden *négy* vagy akár *hat* hónapban írna csak egy-egy uri asszony néhány sort lapunk számára s így gyönyörűen fenntarthatná magát e kis ujság más beavatkozás nélkül is.

Hogy mennyire tehetségesek és kifogástalanok vidéki hölgyeink cikkei mutatta minden egyes kis dolgozat, melyekkel mostanában megismerkedtünk, s így tökéletesen igaza van Nagy Béláné úrnőnek e tekintetben; csak szeretném bizonyítani, hogy az a kis idő sem kár ehhez! — Ezzel a tervvel meg lehetne az én régi gondolatomat is valósítani, mely szerint praktikus közlemények is jelennének meg úgy a háztartás, gyermeknevelés és cselédkérdés, sőt még a konyhát érdeklő dolgok érdekében is. Ez azért a lap vallás-erkölcsi színezetét nem változtatná meg, mert a mi vallásunk nem az életen *kivül* álló fogalom, hanem maga a józan és törekvő élet! Sokkal nagyobb hatás volna, ha a *vidéki nő* mondaná el a *vidéki nőnek* saját tapasztalata gyümölcseit, mintha a város asszonyai mondják el azon tapasztalatokat, melyek a vidéken talán tárgyaltanok is!

És tessék elhinni, a női irodalom alatt nem muszáj mindjárt valami fellengzős idealizmusra gondolni (ámbar én azt az egyet nem írom alá, hogy a »kenyeret kérő gyermek és a háztartás gondjai között a legideálisabb gondolat is elröppen«) valamint azt hinni, hogy a női irodalom okvetlen a »világ zajából« ered, vagy pedig *oda vezet*, mert az asszonyi írásnak éppen a »családi fészkek csendes otthonából« kell fakadnia, hogy minden ettől eltérő gondolat után, oda is vezessen bennünket vissza. De mindenesetre az idealizmus elröppenése előtt.

Szabadjon most e kis cikk keretében kitérni még egy percre

Osváthné úrnőnek szerkesztőnkhez intézett levelére. A nagyon igaz és tartalmas felszólalásból, csak azt az egyet lehetetlen megvalósítani, hogy a városi cselédnek ne adjunk legalább minden ünnepnapon kimenőt. — Egész más a vidéki, különösen a falusi cseléd, ki már dologközben majdnem mindig a levegőn van, s így a munka nem hogy hátrányára volna, hanem csak edzi és erősíti. De méltóztassék csak azt a változást iátni, midőn egy-egy jószinü falusi leány egy hónap alatt úgy megfakúl és úgy elveszti még az étvágyát is a folytonos zárt levegőben, hogy alig ismer rá az ember! Ha télen magukra nyitják az ablakot, ez csak veszedelmet hoz reájuk, mert a városi *nagyon szük* külső helyiségekben, az egyik felől a tűzhely forrósága, a másik oldalról a jeges levegő érinti őket, a folyosón pedig csak akkor van dolguk, ha a szőnyegetek, bútorokat vagy az ágyneműt porolják. Már pedig, hogy a por közepette milyen a levegő, azt tudjuk tapasztalatból.

Már most, ha a kimenőket megtiltjuk, az a leány a ki esetleg még a mindennapi vásárcsarnoki bevásárlást sem végzi, mert az olcsóbb szövetkezetek útján majdnem mindent a házhoz szállítanak, a folyosón kívül soha, de soha sem jut *igazi* levegőre. (A folyosók is többnyire majd egészen beépítettek itt Budapesten.) Nem tehetünk tehát egyebet, mint hogy megtudjuk, vannak-e rokonai, jóra való ismerősei és *lehetőleg* kontrollizzuk, hogy vajjon náluk vagy velük töltik-e a kimenőt.

Azonban a fő az — a mint az említett cikk íróője olyan szépen kifejtette — hogy a szolgálatban levő leányokat ne mint idegeneket tekintsük, hanem mint a családtagokhoz szokás, folyton a lelkükre beszéljünk s akkor szerintem azt is remélhetjük, hogy azzal a bizalommal, melyet kénytelenek vagyunk nekik megadni, nem fognak nagyon visszaélni.

Perczelné Kozma Flóra.

Hejha én még egyszer fiatal lehetnék.

Igy sóhajtott föl a minap egy jókorban levő férfi, amint egy csomó fiatal legény léha játékát elnézte!

— Hát hiszen tartson velünk Pál bátya, mi ugyan nem bánjuk, — szólott egyik fickó aki meghallotta a Pál gazda sóhajtását. Talán bizon maga is Amerikába készülne úgy-e, mint mi. Talán bizon meghallotta, hogy mi most éppen azon törjük a fejünket, hogyan juthatnánk el abba a boldog országba.

Csak folytassátok legények! Nem azon jár az én eszem. Nem tudjátok ti mi az élet s hogy kellene csinálni, hogy jobban

legyen. — Tán bizon keed tudja! Elhiszem akkor nem járna ilyen rongyos, foltos harisnyában!

Nem azon jár a Palibá esze, te. Ti nem tudjátok, de én tudom! Azon búsul, hogy méét kellett olyan sokat katonáskodni, mikor ő is jól kiszökhethet volna Ámérikába. Ugyé nő, hiszöm mű éppen most tervezzük, hogy a tavaszon, vaj még az őszön ahajt szépon főpakolunk s úgy emönyünk amíg ez az ekszós világ tart, hogy osztán üthetik a nyomunkat.

— No látjátoké legények éppen emián búsulok én ahajt, mert látom is, hallom is, hogy tü olyan hitvány, rossz lelkü embörök lösztök, hogy tóletök ugyancsak elviheti a muszka még az apátok házafedelét is.

Éppen bizon — vágott közbe a legokosabbik, hát kijed még újságot sem olvas, hiszöm a muszkát úgy megverte a japáni vörös hangya, hogy annak sokáig nem lösz kedve nálunk vereködni, meg osztán bánom is én, csakhogy én ne lögyek itt, má pedig én úgy elmönyök, hogy tólem bekötözhetik ha kell a templomba.

Istenem, hogy elvetemedett ez a mai fiatalság! Ki hitte volna ezt ezelőtt husz esztendővel!... Így sóhajtott föl magában Pál bátya.

Mi lesz ezekkel ha így nőnek fel, hiszen ezek eladják még a lelkiüdvességöket is. Már ezen valahogy segítni kell. Elis megyek a tiszteletes úrhoz és beszélek vele hadd lám ő mit szól mindehez.

— No legények — szólt Pál gazda. Én megyek innen. Nem szeretem a ti beszédeteket.

Hát lássa Pali bá, mi tudjuk micsinálunk. Meglátja.

Jó, jó legények, csak azt mondom én amit szegény néhai apám szokott mondani: az Isten nem vér bottal. Csak azt mondom hát jól gondoljátok meg minekelőtte valami bolondot tenétek. Az Isten áldjon meg.

Pál bátya elindult s egyenesen a pap kapuja felé tartott. Egyik legény észrevette s ilyen szavakkal magyarázta meg a többinek: no meglássátok az a vén bolond Pali még beáru mint a papnak.

— No csak azt tegye, vágott közbe Kús Lajos a falu leg-házsártosabb legénye, tudom Istenem, hogy ezt megis bánja.

— De hát te félsz attól a paptól? No nem hittem, hogy olyan gyáva fickó vagy. Láccik, hogy te is a kolegyomba jártál, mert ott mindenki nyúlszivüvé lesz. Bezzeg ott az erdőn, meg a havason az ökör mellett, úgy megbátrodik az ember, hogy még a medvével is megküzdene.

Pál bátya már nem volt látható s a legények most egészen

lecsendesedve folytatták a beszédet. Ugy látszott mintha csak sugdosnának. Bizonyosan valami új tervet gondoltak ki.

De nem úgy volt. Azon törték a fejüket, hogy mi lesz ha Pál uram megmondja a papnak, a pap a jóbarátjának a főszolgabíróknak s azután ide zsandárok jönnek s megtudja az egész falu s mindeniket befogják, mint katonaszökevényt.

Mikor legjobban emésztette ez a gondolat, három ügyes leány tartott feléjük. A kendőik össze voltak kötve s a vállukon végig húzva összeláncolták magukat és énekelgetve gyorsan haladtak el a legények csoportja mellett.

— Né nézzetek oda — szól az egyik legény, Jóska, ki a középső leánnyal már régóta jó barátságban áll. Né, né, még megérem, hogy ide se néznek. No emmár osztán szép volna.

— Ne szólj hezzuk, Jóska, tudják ők mit csinálnak. Nem látod-e, hogy a kendődöt összebogozták a másik kettőjével s egybe kötötték véle magukat. Azokat el nem választod.

— Fogadjunk, hogy találkoztak Pál gazdával — szól közbe Péter — s a vén síránkozó fölporozta őket. De én mindjárt kitudom, honnét fú a szél.

Fekete Péter alig mondotta ki az utolsó szót, a leányok háta mögött termett s megragadta az összekötött kendőt.

— Hagygyon kijed nekünk békét, — szól éles hangon a középső leány — mi nem akarunk a magok dolgába elegyedni.

— Miféle mi dolgunkba? Hát te ugyan mit tudsz?

— Én is tudom, amit tudok — szól Judith. Csak azt mondom, hogy az Isten áldja meg magokat. Mi immár menyünk haza, mert ma délutánra elég volt.

— De hiszen mindjárt kezdődik a tánc, csak tám ti is eljötök, vagy nem?

— Az a mi dolgunk — vágott közbe Juliska, aki jobbfelől ment. A falu legjobb módos leánya, aki után sok legény sóhajtozott s azok között maga Fekete Péter is.

A Juliska szavai olyan erősen találták Fekete Pétert, hogy mintha sóbálványá változott volna, úgy megállott egy heiyt.

— Ne hadd magad Péter — kiáltotta Pista, aki utánok futamodott a gyorsan előre haladó leányoknak s egyenesen elejökbe állott.

— Félre az útunkból, Pista — szól most a harmadik leány, a legbátrabbik a tanító úr leánya.

— Hát maga van itt, kedves Anna kisasszony. No ezt nem gondoltam volna! Hagyja csak a kisasszony ezeket a falusi leányokat. Maga nem talál közējök.

— Azt nem maga szabja meg, Kónya Pista, hogy én kivel barátkozzam. Mi leányok összetartunk, mert hát magok is ugyan-csak összefogtak. De meglátjuk, ki lesz az erősebb?

— Magyarázza meg bővebben szép szavait — szóltak az összes legények, akik akkor már mind a leányok útjában állottak.

— No hát ha kívánják, hallják! Mi leányok megtudtuk, hogy amióta valami országkerülő zsidó vagy micsoda, itt járt a faluban, magok, legények megbomlottak mind egy szálíg. Magok bizony... egyszó, mint száz, kimondom: eladták magukat éppen, mint szentgyörgynapkor a bárányokat a juhok mellől. De ne gondolják, hogy valaki sírni fog maguk után. Ha maguknak jobb a széles világ, mint a mi kis falunk, Isten hírével mehetnek. Mi is tudjuk mit csinálunk. Csak éppen azt ne gondolják, hogy sokáig fogunk búsulni maguk után. Nem ám! Ennyi az egész.

Most már hallották, ha kíváncsiak voltak rá. Csak folytassák!

A legényeket majd hogy meg nem ölte a méreg a tanítóné leánya beszédének hallatára.

— Nó Istennek hála, hogy immár elvégezte. Maga úgy beszél, hogy el is mehetne Szöntlélökre papnak, de abból sömmi sem lösz, hogy az én mátkámat maga elbolondítsa. Csak keresen magának más pajtást — szólott most Agh Jóska, a kinek szeme állandóan Judithon volt, mintha oda szegeztek volna.

— Hát te is így gondolod-é Judith?

— Nem külömben, szólott a leány rövid, hideg szavakkal.

— Nő, úgy látom, nálatok valaki babot öntött a garatra, azért zakatol oly erősen a malmotok.

— Azért nem muszáj csúfolkodni, — szólott most már szomorúbb hangon Judith. De hát magok legények eligazítják a dolgukat, azt már tudom. Mi is gondolunk valamit.

— Mond csak Judith mit jelent az, hogy az én keszkenőmet te úgy összefacsartad, s úgy össze-vissza bogoztad!? Hát hiszen, ha te már elfordultál tőlem, akkor add vissza, ne rongáld, inkább állj boszút rajtam.

— Ugy-e megmondottam, szólott fölcattanva Anna. Látod Judith milyen szívesen venné vissza a kendőjét. Tudtam én jól, hogy neki most messze jár az esze, túl még az operenciás tengeren is. Apám s a tisztelendő úr már régóta beszélük fülem hallatára, hogy ebben a faluban ma holnap egy legény sem marad, mert azokat mind megvásárolták s elhajtják Ámérikába. Szóljon Jóska, ha mer, nem mondok-e igazat?

Jóskának ismét elállott a szava, hát megfelel helyette Kús Lajos: Mondja meg az édös apjának, hogy igaz, hogy ő tanított engemet olvasásra, meg számolásra s ezért én a tanító urat tisztelöm, a míg élök, de mi most már nem vagyunk iskolás gyermekek, nekünk nem parancsol senki.

— Nem kell nagyot mondani Kús Lajos, mert hát ha megtalálja hallani a pap, szólott nevetve a tanító, aki éppen a Jóska szavaira észrevétlenül oda toppant a tiszteletes úrral együtt.

A legények mind félrehúzódtak s közből vették a papot s a tanítót.

Tán van valami baj, szólott a falu ifjú papja. Szóljanak ifjú barátaim, hátha tudnánk rajta segíteni. Talán Fekete Péter, az én kedves szomszédom meg fogja mondani. Csodálkoznám, hogy valami nagy baj lehessen, mert az édes apja minden nap megfordul nálam, maga is eddig sokszor be-benézett, de én nem hallottam bajról.

Ismét csak Annára került a szó, mert a többi hallgatott. Megmondjam tiszteletes úr mi itt a baj? De akkor tudom, hogy ezek a jó legények elveszítnek engemet egy kalán vízben, így pedig ők fognak elveszni a tengervízben.

— Csak szóljon édes Anna, szóljt bátorítólag az ifjú lelkész, valahogy csak megvédelmezzük a nagyobb bajtól.

Hát hiszen jórészt tudja azt a tiszteletes úr, hallottam már, hogy ilyenmiről beszéltek az édes apámmal.

— Csak tán nem ütött be maguk közé is kedves ifjú barátaim az ámerikai sárga láz.

— Attól ne féljön a tiszteletes úr, szólott egykedvűen Kús Lajos.

— Nem hogy félek Kús barátom, hanem a pásztor mégis csak szereti tudni ki s mi jár a nyája között, hogy ha kell hadd álljon melléjük a pásztorbottal.

— Szeretnék látni azt a pásztorbotot — szóljt hetykén Kús Lajos.

— Az nem könnyen látható barátom, mert az az Istennek igéje, a mely a szívből jön és a szívet védelmezi meg minden erejével.

— Ne gondolja a tiszteletes úr, hogy köztünk valami baj volna — szóljt Kónya Pista. Azt nem bánja meg sem a templom, sem a parochia, a mit mi csinálunk, ha az Isten megsegít, sőt talán még egyszer valaki meg is fogja köszönni.

— Most már kezdem sejteni, miről van szó. Maguk bizony a szenterzsébetiek nyomába akarnak lépni.

— Hát ha éppen úgy is volna, kinek mi baja vele, szólott darabosan Kús Lajos.

— Pap. Azt majd meglátjuk, de most csak menjenek a táncba, gondolom oda indultak.

Elhiszöm, hogy ezóta meg is kezdődött — szóljt nagy okosan Fekete Péter, aki híres táncú legény volt. No Judith s Juliska menjünk forduljunk egyet, talán még Anna kisasszony is eljőne, ha rektor úr elengedné.

Tanító: Ha Annának s az anynyának is úgy tetszik én meg nem gátolom, csak szépen és illedelmesen mulassatok barátaim.

Anna: De én most az egyszer nem kívánkozom a táncba.

Judit: Én sem.

Juliska: Nó még én sem, s nem is megyek, biz én azt az egyet tudom.

Erre a három leány kivált a társaságból s mint a szél el-siettek a tanító házához. Hiába izente oda ez is, az is, hiába mentek el a hívogatók kétszer is, a három leány nem mozdult egy tapodtat is. A táncban egész estve mind csak a három leányról folyt a sugdosás, meg a jegykendőről, meg sok egyéb-ről, amit a falusi asszonyok egy pillanat alatt fölforraltak s ki is főztek.

Agh Jóska egész estve úgy ült a cimbalmos mellett mint egy darab fa, csak némelykor sívított egyet-egyet keservében, mint a száraz ág, mikor az őszi szél északról kezdi fújni.

(Folytatjuk.)

Székely Jenő.

Szerencsétlen új év éjszakája.

Örök sírjába lépett ismét egy röpke év. Az új év hajnalán mosolyogva int felénk a jövő; de kitudja mit rejt sűrű fátyola?! Öröm-e vagy bánat, amit számunkra hoz. A jó Isten tudja csak. Az ő irgalma, az ő igazságos szeretete gyermekei fölött ragyog, s mint szabad akarattal felruházott teremtményei, magunk vagyunk szerencsénk, vagy szerencsétlenségünk kovácsai.

Egy öreg ember állott új év éjjelén az ablaknál és szorongó kétségbeeséssel nézett fel az égre, majd a csendes tiszta, fehér földre, a hol senki sem volt olyan öröm és álom nélkül, mint Ő. Mert sírja közel állott hozzá, és az öregség havával, nem pedig a fiatalság zöldjével volt betakarva és nem hozott az egész gazdag életből magával egyebet, mint tévedéseket, szenvedéseket és betegségeket, egy feldúlt testet, egy sivár lelket, egy méreggel telt keblet és egy megbánással telt öregséget. Szép fiatal éveit ma úgy állottak előtte, mint kísértetek és azon világos reggelhez vonták vissza, a mikor Atyja Őt először állította az élet válaszutjára, a melynek jobb oldalán az erény napos pályája egy messze csendes országba vezet, telve vilá-gossággal, aratással, bal oldalán a bűn vakond menete van, mely egy lecsepegő méreggel, sziszegő kígyókkal és sötét folyót gázakkal telt fekete barlangba visz.

Jaj, a kígyók dereka körül csavarodtak, a méreg-cseppek már a nyelvén voltak és Ő akkor vette észre, hogy hol jár. Bánattal, kimondhatatlan fájdalommal, majdnem önkénytelenül

kiáltott fel az égre: »Add vissza nekem fiatalságomat Isten jó Atyám! Oh Atyám! állíts ismét a válaszütra, hogy másképp válaszszak.« De atya és fiatalsága rég eltűntek, bolygó tüzeket látott a mocsárokon táncolni és a temetőben kialudni és mondta: »Ezek az én eltűnt napjaim!« Látott csillagot lefutni az égről, esés közben csillogni és a földön eltűnni. »Ez én vagyok« mondá vérző szívvel és a bánat kígyó fogai beljebb ásódtak sebébe. A lobogó képzelem nesztelen járó alvajárókat mutatott a tavakon, s a szélmalom fenyegetőleg emelte fel kezét, mintha megakarná pofozni, s az üres halottas házban a hátramaradt álarc lassanként teljesen az Ó alakját vette fel. A küzdés közepett hallatszott az új évi zene a toronyból, amelynek hangja öröm, boldogság és meglelégedéssel tölté el az új évet köszöntő emberek szívét; neki e zene-szó szomorú, panaszos, zordon, lelkettépő, olyan mint egy régen, nagyon régen fakadt fájdalommal teljes, meghalni nem tudó sohajtság. S ujólag felkiált: »Oh én is átélhetném ezt az éjet száraz szemekkel, ha akartam volna. Oh én is boldog lehetnék, kedves szülőim, ha újévi kívánatokat, tanítástokat meghallgattam volna.« Kiáltja szívzaggatóan: »Jer vissza ifjúságom, oh jer vissza újra!«

És az ismét eljött, mert ő csak álmodta ezt a rosszat új év éjjelén, mivel Ó még fiatal volt, csak tévedései nem voltak álmok, de Ó megköszönte, hálaímát mondott a jó Istennek, hogy Ó még fiatal, a bűn szennyes útairól visszatérve, az erény napos útjára vissza mehetetett, a mely az aratás gazdag országába vezet.

Térj meg vele fiatal olvasó, hogy ha te is azon téves úton állsz, a melyiken Ó! Ez az ijesztő álom legyen majd a te bírád, de hogy ha egyszer, majd jajgatva hívni fogod: »Jer vissza szép ifjúságom, oh jer ismét!« Nem jön többé vissza.

M. Májay Berta.

A jó honleány.

A tulipán mozgalomról jövő számunkban R. I. dolgozótársunk fog szólni. Mi ezuttal inkább arra szeretnénk figyelmet ébreszteni, hogy az anyának s minden nőnek milyen igazi nagy kötelessége, hogy jó honleány legyen. Ismerek egy magyar nőt, aki még nemis iskolás gyermekeinek Rákóczi-ról minden könyvet megszerzett s a mikor időt szakíthatott, olvasta, magyarázta. Gyermekei már kis Rákóczi s azokból soha semmiféle rendszer ki nem fogja pusztítani a tiszta magyar érzést.

Ismerek egy másik nőt, aki soha sem megy be az olyan üzletbe, ahol nem lehet magyar cikket kapni. A német bonnt elbocsátotta gyermekei mellől s most már ő neveli azokat tiszta magyar érzelmben. Még a férfiakat is megtudja javítani, mert nem tűri meg, hogy házánál vagy asztala mellett valaki a nemzeti kormány ellen beszéljen. Rokonai között vannak katonatisztek. Midőn az új magyar világ kezdődött, első dolga volt, hogy tulipánnal

földszítse őket. Gyakran megesett, hogy a vitéz rokonok védelmére keltek a közösügeknek. No csak hallani kellett volna azt a politikát, amit e magyar nő teremtett a tisztúraknak. Egyszerűen megtiltotta, hogy a házában német szót használjanak, nem engedte meg, hogy a Kossuth nevet emleghessék, legfennebb a mély tisztelet hangján. Megmagyarázta a tisztúraknak, hogy őket az iskolában egészen hamis történelemre tanították s volt gondja rá, hogy újra tanulják a magyar történelmet.

Minden nő úr a maga házában s ott követelheti, amit jónak lát. Határozza el minden nő, hogy ő csak magyar készítményt fog használni s mindjárt meglátja, hogy a debreczeni meg a szebeni sonka sokkal jobb a prágainál, s a bécsi divat nem talál a magyar nőre.

Három nő egyszerre küldötte előfizetését a szerkesztőhöz. Nagy öröm volt. Ritka összetalálkozás. Nem veszik talán rossz néven ha megemlítiük kedves társaságukat: özv. Sándor Istvánné Nagyenyed, Nagy Pálné Körtekapu, özv. László Péterné Siménfalva. Sok ilyen találkozást kedves nők. Hiszen olyan egyszerű dolog a társak szerzése. Csak egy pár jó szót jóbarátok az Unitárius Közlöny s a Nők Világa mellett.

A szivtelen kivándorló. Varga György szurdoki gazdát is utólérte a mehetnék. Szegény jó felesége váltig kérte, siratta, hogy ne hagyja árván őt s a két kis gyermeket. A nyakas székely nem hallgatott a szép szóra. Elindult hazulról, de a felesége ment vele s vitte a két kis gyermeket. A sirást sokszor megújította a jó feleség, de az ura nem hallgatott rá. A vonat elindult, az asszony a kerekek alá dobta magát és gyermekeit. Mind a három azonnal meghalt. Most egy egész falu átkozza a szivtelen apát.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

A. V.-né úrnő S-n. Igazán kedves és lekötelező az a gondosság a melyet Ns. asszony az ott levő híveink iránt tanúsít. Kimondja, hogy nincsen nekünk sok munkás nőapostolunk? Ns asszony »őszintén sajnálja, hogy a már említett okok miatt nem tehet többet, talán idővel több alkalma lesz ügyünket szolgálni.« Bizonyos hogy lesz, de aki annyit meg tesz, a mennyit ereje és körülményei megengednek, az jól végzi dolgát. A jó Isten áldja meg érette.

TARTALOM:

»Házi tanácsadó« és »Házai ipar«. F. Gy. I. — A nő a XX-ik százban. Boros György. — Felelet egy visszhangra. Perczelné Kozma Flóra. — Hejha én még egyszer fiatal lehetnék. Székely Jenő. — Szerencsétlen új éjszaka. M. Májay Berta. — A jó honleány. — Szerkesztői üzenet.

Nyom. az »Ellenzék«-könyvnyomdájában Kolozsvárt.